

Jørgen M. Olsen

Grannaklandur

Teknað hevur B. Søndergård

Føroya Skúlabókagrunnur

Tórshavn 1977

Jørgen M. Olsen

Grannaklandur

Teknað hevur Birgit Søndergård

Tórshavn 1977

This One

4K36-ESH-PLDE

Materiál chráněný autorskými právy

Jørgen M. Olsen: Grannaklandur.

Tekningarnar hevur Birgit Søndergård gjørt.

Klisjeir: Grafia.

Sett og prentað hevur Dagprent.

Heft hjá Kára Olsen.

Føroya Skúlabókagrunnur, Tórshavn 1977.

Bartal, Hanus og Tummas vóru brøður. Bartal var nøkur ár eldri enn hinir brøðurnir.

Barnaheim teirra hevði verið bæði trongligt og fátækt, men teir høvdu tó havt nøkur minnisrík barnaár. Tað hevði verið so trongligt, at teir sum smádreingir allir høvdu sovið í einari song. Ongantið høvdu teir hoyrt øvugt orð millum foreldur síni. Sjálvt um tað mangan var smáligt, hevði móðir teirra lisið signing yvir borðið, og altíð høvdu teir fingið besta bitan.

Hóast tey mangan høvdu livað undir trongum korum, høvdu teir øll barnaárin kent ein slíkan tryggleika, at fátækdómurin hevði ikki nívt teir. Foreldur teirra høvdu altíð vunnið á trupulleikum sínum við tolni og samanhaldi.

Grannaklandur var ókent í býlingi teirra, og tey høvdu altíð lært teir at hildið seg frá slíkum.

Tá ið teir sum smádreingir mangan vóru farnir at klandrast, var móðir teirra altíð til reiðar at lurta eftir, tá ið teir greiddu frá hesum. Hon hevði mangan leitt báðar dreingirnar, sum klandraðust, inn, tí hon vildi hoyra søguna frá báðum síðum. Og oftast var so Bartal vorðin greiður um, at hann sjálvur hevði havt ta størstu skyldina. Síðani hevði móðir hansara greitt teimum frá, hvussu ómetaliga stóran týdning tað hevði at kunna liva í friði og náðum. Tí einki er so ringt sum grannaklandur.

Tá ið hon hevði greitt teimum frá hesum, hevði hon givið teimum hvørjum sítt petti av sukurkandi og biðið teir farið aftur at spæla. Hetta var hent nakrar ferðir. Men av tí at Bartal altíð mátti viðganga, at hann sjálvur oftast hevði ta stóru skyldina í, at teir vóru farnir at klandrast, fór hann ikki longur inn til móður sína at klaga. Nú hevði hon lært hann at síggja egnu brek, og at tað var vanligt, at ein oftast nógv betur sá brekini hjá hinum enn hjá sær sjálvum.

Tá ið nú brøður hansara klandraðust, hevði

hann lært teir at síggja teirra egnu brek. So nú komu teir ikki meira grátandi inn, men kláraðu seg sjálvir úr slíkum smáklandri.

Har teir búðu, stóðu húsini so nær hvørjum øðrum, at tað hevði verið ræðuligt, um grannaklandur skuldi verið har á garðinum. Bartal hevði heldur ikki kunnað hugsað sær hetta, tí um vetrarkvøldarnar var hann altíð vanur at ganga inn í øll húsini á garðinum og lurta eftir søgum. Tað hevði verið óhugsandi at sitið inni hjá sær sjálvum hvørt einasta kvøld. Mamma hansara hevði víst rætt, tá ið hon segði, at einki er so gott sum at hava frið við grannar sínar. Hvussu mangar ferðir hevði Bartal ikki verið við móður síni inni hjá grannunum, har hon hevði verið við stökkum, og hann hevði manga hugnaliga løtu sitið á bríkini og lurtað eftir, tá ið tey gomlu søgdu frá søgum.

Mamma hansara var altíð von at sita á torvkassanum. Tað hevði altíð verið gamal siður, at gesturin skuldi sita best, og á torvkassanum var altíð heitast. Mamma hansara var altíð von at

vera í tí tríhyrnta morreyða turriklæðinum, og altíð hevði hon noðað, ið hon bant av, í barminum innan fyri turriklæðið, og av og á tók hon tað í hondina, dró nakað niður í fangið og stappaði tað síðani inn aftur.

Tá ið leið á kvøldið, kom húsmóðirin við einum kaffimunni og setti seg við komfyrshornið við einum sukurmola í hondini; so sótu tær hvør

sínumegin komfýrin, stoyttu sær kaffið á skálina, blástu á og smámunnaðu tað í friði og náðum. Jú, Bartal hevði nógv góð minni um móður sína.

Móðir hansara hevði mangan sagt, at einki kundi metast hægri enn ein slík løta við mola-kaffi á komfýrshorninum, og mangan hevði hann sjálvur fingið eina skál av rómastampi og drýl-bitu í hondina. Jú, slíkt var vert at minnast.

Mangan hevði hann eisini verið við pápa sínum inni hjá farbróður, har teir vóru vanir at tosa um útróður, epli, seyð og mangt annað, meðan teir royktu sær eina pípu og lótu karðarnar hvíla.

Foreldur hansara høvdu mangan sagt, at einki var so vælsignað sum at hava nógv og góðar grannar. Kom ein í tronga av einum ella øðrum, var gott at eiga góðar grannar at heita á, um tað var sjúka í heiminum, ella bert at lána eitt smáting, sum ein skuldi brúka. Men altíð mintu tey gomlu á, at skalt tú varðveita grannafriðin, so mást tú altíð minnast til at bera tað aftur, ið lænt verður.

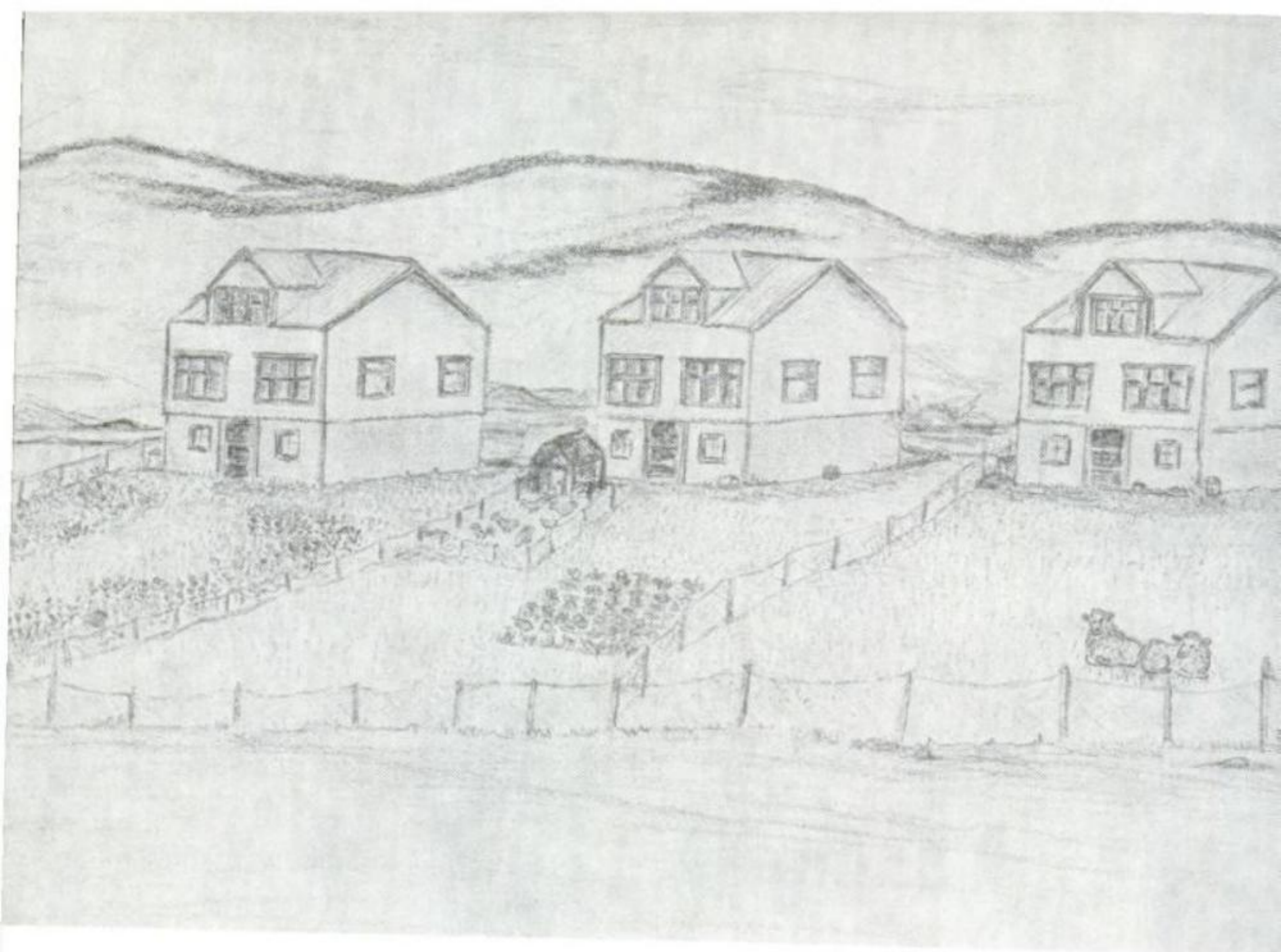
Jú, so sanniliga vóru Bartal og brøður hans-
ara lærdir at meta, hvussu stórt ríkidømi var í
at hava frið við grannar sínar.

— — —

Árini vóru gingin, og nú var Bartal giftur.
Av tí at hann sum barn hevði havt tað so trong-
ligt, hevði hann keypt sær eina trøð uppi í
Gerðum við stórum stykki uttanum. Seinni høvdu
bæði Hanus og Tummas gjørt tað sama, og búðu
teir nú allir lið um lið. Høvdu teir sum børn
havt tað trongligt, so var annarleiðis nú.

Hús teirra vóru øll eins bygd, bæði stór og
rúmlig, og stórt stykki uttan um øll trý. Síðani
foreldur teirra vóru deyð, hevði Bartal verið sum
faðir fyri yngri brøður sínar. Teir spurdu hann
altíð til ráðs, tá ið nakað skuldi gerast. Teir
høvdu allir hjálpt hvørjum øðrum at byggja. Øll
trý húsini vóru sum eitt.

Teir triggir brøðurnir og konur teirra vóru
framvegis eins og ein ættarbólkur, gingu inn til
hvønn annan um kvøldarnar og hildu góðar
gamlar siðir eins og foreldur teirra.

Allir tríggir brøðurnir vóru sjómenn og burtur langa tíð av árinum. Men av tí at allar tríggjar konurnar vóru so góðar við hvørja aðra, fall tíðin ikki so long.

Fleiri ár vóru liðin, síðani brøðurnir vóru komnir at búgva uppi í Gerðum, ið lá eitt sindur frá sjálvari bygdini.

Hanus og Tummas áttu nú hvør sínar tveir

smádreingir, men Bartal og kona hansara áttu framvegis einki barn. Bina, kona Bartals, var ógvuliga hörn um hetta, tí hon var so ógvuliga góð við börn.

Fyri ikki at vera einsamöll í húsi, hevði hon fingið sær ein hund, sum hon hevði givið navnið Björn. Tað líkasum gav henni meira tryggleika.

Bina, ið eingi börn hevði at stríðast við, hevði sera stóran áhuga fyri urtagarðsarbeiði. Allir høvdu teir girt sær eitt stykki niðan fyri húsini. Bina hevði nú ein so prýðiligan urtagarð innistikaðan í stykki sínum, sum hon var ógvuliga errin av. Alt bygdarfólkið tosaði um hennara prýðiliga urtagarð.

Herdis, kona Hanusar, hevði frá barnsbeini havt góðan hugin at fáast við høsn og hevði tí ein stóran høsnaflokk og eisini nakrar dunnur.

Tummas hevði óivað arvað hugin til seyðabruk eftir faðir sín og tí keypt sær nøkur seyðafrælsi. Hann hevði nú nakrar seyðir, og Trina røktaði teir væl, meðan Tummas var til skips.

Smádreingirnir hjá Hanusi høvdu fleiri ferðir

hesa seinastu tíðina hingið og reiggjað í stikinum hjá Binu, og hetta bar við sær, at hønurnar hjá Herdis vóru slopnar inn í urtagarðin og høvdu rivið ein hóp av blómum upp og skøvt bæði her og har, men Bina var góðslig av sær og hevði ferð eftir ferð rikið hønurnar út og síðani bundið stikið upp aftur.

Men so ein morgunin tíðliga hyggur Bina út gjøgnum vindeygað og sær stóran flokk av hønnum í urtagarðinum. Tær høvdu rivið og skøvt, so hópur av blómum lá og slongdist um allan garðin. Hetta var eins og at verða sligin beint í andlitið. Tí allan tann kærleika, ið hon hevði til børn, sum hon tó eingi átti, hevði hon givið hesum vøkru blómum, sum hon sjálv hevði uppalt, eins og vóru tær børn hennara. Tí var hetta meira, enn hon kundi taka so tíðliga á morgni. Hon smoyggir nakað av klæðum upp á seg og skundar sær oman í garðin at fáa hønurnar út.

Meðan hon stríðist við hetta, kemur Herdis út at harma seg, men hetta gjørdi ilt verri. Orð

komst av orði, tí hetta var ikki fyrstu ferð, hønurnar vóru í urtagarðinum. Áðrenn langt um leið, vóru tær í versta klandri, og so var friðurin úti uppi í Gerðum.

Bina stóð í urtagarðinum og sá út yvir sínar vøkru blómur, sum í gjár vóru livandi og fríðar og nú lógu deyðar og sundurrivnar. Teimum var ikki langt lív lagað. Bina hevði nú sissað seg aftur og var ógvuliga hørm um alt tað, hon hevði sagt við Herdis. Men hervið var einki at gera. Hon hevði verið so uppøst um hesar hønur. Hvat kundi vera meira uppøsandi enn tíðliga á morgni at síggja slíka sjón?

— — —

Veturin var komin, og enn høvdu Bina og Herdis ikki tosað saman síðani hin dagin síðsta summer, tá ið tær vóru farnar at klandrast um hønurnar.

Herdis og Trina vóru heldur ikki so vinarligar longur, síðani heimaseyðurin hjá Trinu var komin at ganga í bønnum, ella rættari sagt í túninum.

Fyrr var tað soleiðis, at tann maður, ið

hevði heimaseyð, ansaði væl eftir, at hann ikki gjørði grannanum ónáðir. Um so var, varð høvdið beinleiðis kappað av slíkum seyði fyri at sleppa undan grannaklandri.

Hanus hevði stoypt sær túnið. Nú var alt so nossligt. Hetta var Herdis ógvuliga fegin um.

Trina hevði ikki bara seyð, men eisini kúgv, og síðani hon hevði fingið kúnna, høvdu bæði Bina og Herdis keypt mjólk frá henni. Men nú var hetta av ongum. Nú royndi hon at selja mjólkina oman í bygdina.

Trina var altíð von at bera tøðini, tá ið hon sópaði, vestur móti stikinum, tí haðani lá ein gøta niðan gjøgnum traðarstykkið, og tað var lættast at bera tøðini niðan á skák. Men av tí at húsini hjá Hanusi ikki vóru so langt frá stikinum, kom henda tøðrúgva at liggja so nær húsunum hjá Hanusi.

Fyrr hevði hetta ikki bilað, tí tá høvdu tær borið yvir við hvørji aðrari. Men nú bar ikki til longur, tí tá ið vindurin kom eystanífrá, fekk Herdis ikki latið eitt vindeyga upp fyri mykju-

royki, og so skjótt sólin kom fram, var ikki livandi inni fyri køstaflugum. Alt hetta hevði Herdis tagt til fyrr. Men nú síðani Hanus hevði stoypt túnið, var hon mangan so uppøst um óskilið av hesum heimaseyði.

Herdis hevði tosað við kenningar niðri í bygdini, og har var sama skilið. Tað kundi ikki gloppast ein hurð, so var heimaseyðurin í hvørjum króki, og tað sá út, sum hevði hann loyvi til alt.

Eigararnir vistu væl um hetta óskilið, og teir vóru greiðir um allar tær ónáðir, hesin leysgangandi heimaseyðurin gjørði bygdarfólkinum. Men tá tosað varð um seyðin, var bert tað dula oyrað vent til, og so helt óskilið fram á sama hátt.

Fyrr helt ein tað vera skomm at gera grannunum ónáðir, men nú um dagar sá tað út, sum orðið skomm ikki hevði nakran týdning meira.

Av tí at teir gomlu altíð royndu at sleppa undan at gera hvørjum øðrum ónáðir, varðveittu teir grannafriðin og kærleikan millum manna, sum tá á døgum var so hátt mettur.

Herdis helt hetta vera skilaleyst, at seyðurin

allan veturin skuldi fá loyvi at ganga leysur mill-
um húsa.

— — —

Tá ið urtagarðarnir um várið settu nýggjar spírar, vórðu teir beinleiðis skræddir upp við rót, tí sjálvsagt leitaði hesin leysgangandi seyður hagar, ið nakað var at eta, og hetta óskilið var nú um at drepa allan áhuga fyri urtagørðum kringlandið. Tí, so skjótt børnini blakaðu eitt portur opið, vóru heil seyðafylgi beinleiðis inni í garðinum og týndu hvønn nýggjan spíra, sum royndi at troka seg upp úr moldini.

Húsmøðurnar vóru vanliga tær, ið stríðið høvdu av urtagørðunum. Tað var tí ikki at undrast á, at tær vóru illar, tí sjáldan eydnaðist at fáa eina páskalilju á borðið um hátíðina.

Um tað so vóru trøini, so var bærkin etin av teimum. Men tað ringasta av øllum var, at ruskilátið ongantíð kundi fáa frið fyri seyðinum. Herdis hevði roynt alt, og hesa seinastu tíðina hevði hon havt ein stóran stein liggjandi oman

á lokinum, men nú bert hvølvdu teir spannina og drógu alt burturkastið út um túnið. Ikki bar altíð til at hava spannina innanhýsis. Mangan varð klandur um hetta. Tí hvussu skuldu hampa-fólk finna seg í slíkum óskili, at túnið ferð eftir ferð varð svínað út, og spannin hvølvd upp í saman, og slógvið drigið út um túnið av hesum leysgangandi seyði, sum sýntist at hava loyvi til alt.

Herdis helt, at seyðurin nú á døgum hevði líka stóran rætt í Føroyum sum hin heilaga kúgvín í Indialandi!

Herdis hevði verið til handils og fór heim til húsa. Tá ið hon kom niðan í Gerðar, sá hon, at smádreingirnir høvdu blakað portrið opið, og allur heimaseyðurin hjá Tummasi og annað slíkt av fremmandum seyði var sloppin oman í garðin, og har hevði hann rivið og slitið upp meginpartin av eplaveltuni, ið Herdis sjálv hevði tuskast við at seta niður og gjørt sær ómak við, og nú lá alt slætt og hópur av eplum omaná, og beint nú ið eplini vóru farin at næla. Hon hevði glett seg

um, at eplini nældu so væl, og var errin av, at hon kundi vísa Hanusi, hvussu røsk hon hevði verið at seta øll eplini niður, meðan hann hevði verið til skips. Hon næstan græt av harmi um at síggja seteplini, sum líka vóru farin at spíra, liggja og sløðast runt veltuna.

Herdis fór niðan aftur úr garðinum; hon mátti fara í onnur klæði og royna at reinsa upp- aftur og fáa eitt sindur av skili á veltuna. Tá ið Herdis kom niðan í túnið, sá hon, at tað var ikki gangandi fyri seyðasparlum. Hon fór eftir einum kusti, tí hampafólk kundi ikki trívast í slíkum. Hon sópaði alt upp og fór síðani inn.

Smádreingirnir høvdu runnið út og inn og drigið sparlini runt øll húsini, so tað var ikki undur í, at Herdis var ill inn á henda seyð, og hvørja nátt komu heil fylgi og lögdu seg á bóli í túninum hjá henni, meðan teir, ið áttu, róku seyðin burtur frá egnum húsum, so hann skuldi ikki svína út har ella liggja og jarma alla náttina.

Tá ið Herdis var liðug at sópa sparlini upp úr

túninum og innanhýsis, fór hon eystur um húsini at koyra tey í spannina og sá, at hon aftur nú lá hvølvd. Tá kom øði í hana, og rópti hon yvir til Trinu, sum stóð og hongdi klæði upp: »Um seyður tykkara einaferð enn kemur nærhendis húsum mínum og ger mær ónáðir, so sláði eg lendarnar av á teimum!«

Og so brunnu tær saman at skeldast.

So ein dagin var Bjørn, hundurin hjá Binu, sloppin leysur og var farin at renna eftir seyðinum hjá Trinu, og dagin eftir lembdi ein ær hjá henni tvey deyð lomb, og Trina gav Bjørn skyldina fyri hetta. Síðani hetta var hent, vóru hesar tríggjar fyrr so góðu grannkonur vorðnar sum reyðar kýr. Tær toldu ikki tevið av hvørji aðrari.

— — —

Tá ið Bartal stutt eftir hetta kom heim av skipinum, sá hann beinleiðis, at illstøðan millum grannkonurnar var munandi versnað, og Bina hevði beinleiðis gjørt honum greitt, at hetta var síðsta árið, hon búði uppi í Gerðum. So um hann ikki flutti ella seldi húsini, ja, so kundi

hann einsamallur búgva í teimum. Tí hon vildi ikki longur finna seg í, at alt hennara arbeiði í urtagarðinum varð jarðlagt av hønunum hjá Herdisi, og so var aldri friður fyri seyðinum hjá Trinu og hópi av fremmandum seyði, sum allan veturin lá í túninum og svínaði tað út. Nei, nú kundi tað vera nóg mikið, so gjørdi hann, sum hann vildi, um hann ikki lurtaði eftir henni.

Tað var gaman í hjá honum at tosa tað burtur, tí hann var so ógvuliga lítið heima. Men hon, sum alt árið var heima, og oftast einsamøll, skuldi tuskast við hesum, segði nú stopp. Ikki eitt ár longur. Hetta var harður kostur fyri Bartal, ein mann sum frá barnsbeini hevði elskað frið.

Umborð á skipinum høvdu verið lítlar stundir at sovið, og nú heima kundi hann heldur ikki fáa blund í eyguni. Hann lá bert og hugdi út í tóman heim við vón um at finna ein ella annan útveg fyri at koma sær og brøðrum sínum burtur úr hesum klandri.

Hanus hevði verið heima eina viku, men ikki

tordi hann inn á gólvið hjá brøðrum sínum, tí fekk Herdis hetta at vita, so var ófriður innanhýsis.

Bartal, sum var eitt góðaradýr, pín-dist inn á sálina av hesum grannaklandri. Tað var ikki at halda út, at sita inni hjá sær sjálvum, tveyeini, hvørt einasta kvøld og ikki tora at tosa við brøður sínar. Hann kundi væl fata, at Bina kendi seg einsliga her uppi í Gerðum, tá hann var burtur, tí tá var hon púra einsamøll.

Bartal hevði ofta sæð konu sína staðið og skemtast við smábørnini, hon møtti á gøtuni. Bartal var tí greiður um, at hon hevði verið betur hýrd, um tey áttu børn eins og hinir brøður hansara. Tí, um so var, hevði Bina havt annað at fjasast við, tí nú hevði hon bert hundin og urtagarðin at hugsa um.

Men hví skuldi hann líða fyri hetta? Hvør segði, at tað var hansara skyld, at tey vóru barnleys? Men sjálvsagt kundi Bina ikki geva nøkrum øðrum skyldina. Og hesa seinastu tíðina var ikki sørt av illstøðu komin teirra millum.

Men tey kundu væl heldur ikki sleppa undan hesum, tá ið tey alla tíðina vóru einsamøll og ongantið komu á gátt hjá grannunum.

Bartal gekk bert og hugsaði um, hvussu hann kundi fáa gjørt enda á hesari illstøðu húsanna millum. Men tað var ikki bert Bartal, ið leið undir hesum grannaklandri. Tí Hanus og Tumm-
as høvdu altíð verið lærdir at skýggja klandur, og væl hevði borið til at einast aftur, men nú vísti tað seg at vera annarleiðis, tí heldur ikki teir torðu inn á gólvið hjá hvørjum øðrum.

— — —

Hanus sat og tosaði við konu sína og bað hana siga sær frá, hvat Bina og hon á fyrsta sinni fóru at skeldast um.

»Tað var bert eitt smáting, nakrar av hønum okkara, ið vóru komnar inn í urtagarðin hjá Binu, meira skuldi ikki til, tí sum tú veitst, er Bina so uppfarandi og øsir seg upp um púrt einki. Nakrar hønur komu inn um stikið, var tað nakað at leika soleiðis í fyrri?«

Hanus sat eina løtu og hugsaði, so spurdi

hann konu sína: »Herdis, sig mær, hvat fóru Trina og tú at klandrast um í vár?«

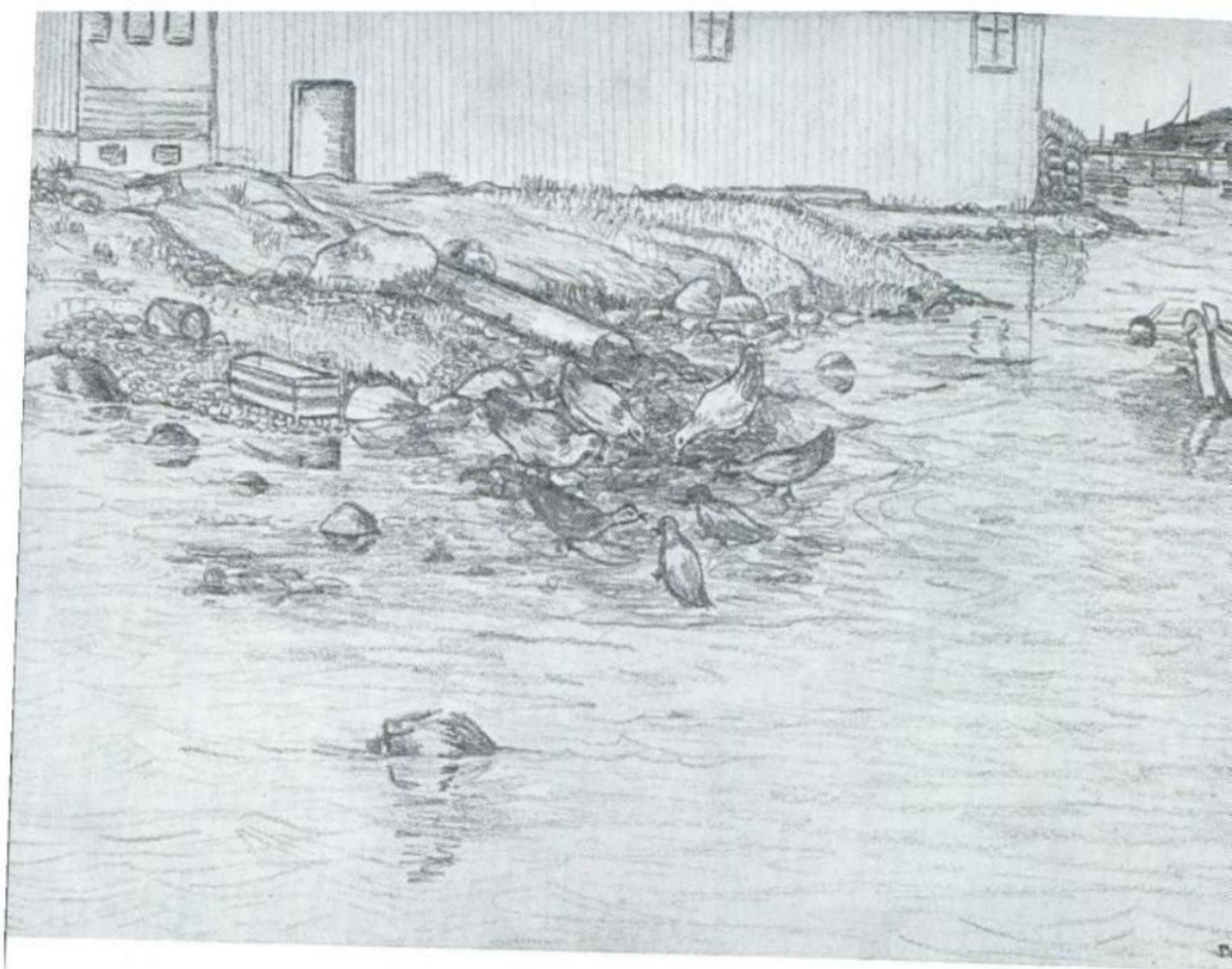
Herdis vendi sær knappliga á og spurdi, um hann longu hevði gloymt tað, hon hevði sagt honum frá um eplaveltuna. Henni tykti, at slíkt var út av lagi: at lata seyðin sleppa inn í garðin og púrt oyðileggja veltuna, sum júst tá var farin at næla. Slíkt kundi ein ikki lata sær bjóða.

»Herdis, tú veitst eins væl og eg, at Bina á hvørjum vári leggur stórt arbeiði í urtagarð sín, og at hennara kærleiki umfatar ta grøði, hon sjálv elur. Hon er eins góð við blómur og urtir sínar, sum tú ert við børn tíni.«

Høvdu fólk dugað at sett seg í annans stað, kundu tey sloppið undan mongum klandri. Herdis, royn einaferð at síggja urtagarðin hjá Binu við hennara eygum! Tú sigur, tað var harmiligt at síggja eplaveltuna soleiðis viðfarna av seyðinum. Heldur tú, tað er betri hjá Binu at fáa urtagarðin skræddan upp, síggja blómur og grønmeti verða rivið upp við rót av hønum okkara? Herdis, vit hava flest øll tað stóra brekið,

at vit sum oftast háva lyndi til at skáka undan og lítilsmeta skaðarnar hjá grannunum. Men rámar tað teg sjálva, tá er tað straks ein óbøtligur skaði. Herdis, veitst tú, hvat eg eri vorðin greiður um?« »Nei, Hanus, tað kann eg ikki vita.« »Jú, Herdis, tú kanst, um bert tú vilt!« »Lat meg so hoyra,« svaraði Herdis ilskliga. »Herdis, Bina er sakleys í hesum!« Herdis snúði sær á og segði: »So er tað meðni eg, ið havi alla skyldina?«

»Herdis, leika nú ikki so í! Eg havi ikki sagt, at tú hevur skyldina. Tað eru hønur okkara, sum hava skyldina! Og tað er ikki óvanligt, at tað eru hønurnar, ið mangan eru orsøkin til, at góðir grannar verða óvinir fyri lívið. Herdis, eg havi lisið um mangt løgið, sum hendir í útheimum. Millum annað kom eg ein dagin framá, at landfarsótt var farin at ganga, og nógv fólk vórðu sjúk. Men veitst tú, hvaðani smittan var komin? Læknarnir høvdu funnið hana í eggum frá hønnum og dunnnum, sum gingu leysar. Síðani tá havi eg fingið vaml fyri at eta egg frá leysgangandi

fenaði, ið gongur og etur úr hvørjari rennu. Og nú ein dagin, eg var niðri í fjøruni, sá eg nakrar hønur og hópin av dunnum.

Har ein nátthúsrenna endaði, var ein fittur dungi komin frá fleiri nátthúsum. Uppi á toppinum á hesum dunga lógu hønurnar og pikkaðu tað harðasta slagið, meðan dunnurnar lógu í hylinum niðan fyri dungan og boraðu nevini

undir eyguni inn í henda stinkandi dunga og ógvuliga fegnar sutlaðu í hesi evjuni; — tá fekk eg vaml av álvara.«

»Er tað tí, tú hevur ikki viljað etið egg hesar seinastu dagarnar?«

»Ja, heldur ikki í komandi døgum vil eg síggja egg frá leysgangandi hønum ella dunnum.«

»Hanus, í morgin ári tann dag mást tú fara at stika høurnar væl og virðiliga inni.«

Hanus so gjørði.

Men tá ið hann kom aftur av útróðri næsta dagin, fekk hann at vita, at ov lágt var stikað.

»Hanus, tú mást gera stikið hægri, tí enn flúgva høurnar upp um tað.«

Hvørja ferð Hanus kom inn, meylaði Herdis um hønustikið.

Hanus lá á beinkinum og slangaði sær. Hann var bæði móður og troyttur, tí hann var nýliga komin aftur av útróðri og lá nú og durvaði.

Tá rópar Herdis niður av loftinum: »Hanus, Hanus, ein høna er sloppin út og er farin inn í urtagarðin hjá Binu.« Hanus ilskaðist; aldri var

friður. Herdis rópti einaferð enn: »Hanus, hoyr meg, far út eftir hönuni. Eg tori ekki sjálv inn í garðin hjá Binu.« Hanus murraði, vendi sær á hina liðina og droymdi um alt annað enn hönur. Men friður var eingin, tí nú trampaði Herdis í gólvið beint uppi yvir har, ið Hanus lá og svav, og róp hennara harðnaðu í hvørjum. »Hanus, hoyr meg! far, áðrenn hon sjálv sær hönuna!«

Hanus reistist hálvsovandi, datt um ein skammil og varð nú av álvara so fúkandi illur

og segði: »Høvdu hönurnar verið har, ið eg vildi!« So klamsaði hann hurðina aftur. »Nú var øði í gamla,« segði Herdis fyrri seg sjálva, tá ið hon hoyrði hann klamsa við hurðini.

Tá ið Hanus langt um leingi hevði fingið hendur á hönuna, sleit hann høvðið av henni; síðani fór hann inn í hönustikið við eini fleygstong. Har tók hann hendur á hvørja einastu hönu, kipti tær allar og legði tær háls um háls framman fyrri hösna húshurðini. Síðani fór hann stilltigandi inn í køkina og legði seg aftur á beinkin at slanga sær.

Eina løtu seinni kom Herdis niður av loftinum og spurdi Hanus, um hann hevði hugt at stikinum, so hon kundi vera viss í, at tær flugu ikki upp um tað aftur. Hanus, sum nú lá og durvaði, segði: »Nú flúgva tær ikki út meira!«

»Ert tú vissur í tí, Hanus?« »Ája,« segði hann ilskur, »og lat meg so fáa frið eina løtu.«

»Tað var óført, Hanus, tí eg havi altíð slíkan ampa av, at tær skulu fara inn í urtagarðin.«

Hanus sovnaði við einum brosi um munnin,

tí hetta var ein Harrans lætti, og hesi eggini vóru ikki alt hetta stríðið verd.

Meðan Hanus liggur á beinkinum og svevur, hoyrir hann í svøvni róp frá konu síni niðri í garðinum: »Hanus, Hanus!«

Hanus loypur á føtur hálvum í ørviti og skundar sær oman um húsini, tí hann heldur, at Herdis mestur man hava meinslað seg. Men tá ið hann sær hana standa hálvgrátandi uppi yvir einari rúgvu av deyðum hønum, verður hann klárvakin, tí nú kom honum hønurnar í huga, og at tað bert var tað, hon hevði rópt um. Tá kundi Hanus ikki bara sær longur, men brast útúr at flenna.

»Hanus, tú ert eitt beist, tí tú segði fyri mær, at nú flugu tær ikki út meira. Tá varð eg so hugagóð og fór oman at geva teimum at eta.«

»Íðan, var tað ikki satt, ið eg segði, at nú flúgva tær ikki út meira?«

Herdis risti við høvdinum og segði: »Hanus, tú verður ongantíð vaksin.«

Hanus tók um miðjuna á konu síni og segði:
»Lat okkum fara at royta.«

Í fleiri dagar høvdu tey nú hønur til døgurða.

— — —

Tann dagin, Hanus hevði dripið hønurnar, hevði Bina alla tíðina staðið aftan fyri gardinurnar og hugt at, meðan hann kipti tær.

So skjótt sum Bartal var komin heim aftur av skipi, hevði Bina sagt honum frá hesum. So nú var friður fyri teimum. Tá ið Bartal hoyrði hetta, varð hann betur hýrdur, tí tað vóru jú hønurnar, Herdis og Bina høvdu klandrast um.

»Sig mær, Bina, hvat fóru tú og Trina fyrst at klandrast um?« »Tað var um hundin,« svaraði Bina. »Hon segði, at tað var Bjørn, sum var atvoldin í, at ær hennara lembdi tvey deyð lomb. Men eg segði, at tað vóru aðrir hundar í bygdini enn okkara.«

»Hundar,« segði Bartal, »ja, tað er vorðið eitt óskil við øllum hesum hundunum.«

Nú rann tað fram fyri Bartal, ið foreldur hansara høvdu lært hann sum barn: vilt tú hava

grannafrið, so ger nakað sjálvur fyri at varðveita hann. Tí hann er so virðismikil, at hann kann ikki metast í krónum!

Hetta hevði Bartal nú sannað hesi seinastu trý árinum, síðan konurnar vóru farnar at klandrast um seyð, hønur og hundar, og eftir hetta hevði ikki verið livandi uppi í Gerðum fyri grannaklandri. Her mátti okkurt gerast, tí selja húsini og rýma úr Gerðum var eingin loysningur, og tað var bæði synd og skomm. Men hetta lagið var ótolandi: — ikki at tora inn á gáttina hjá brøðrum sínum!

Bartal kundi ongantíð gloyma tær hugnaligu løturnar um kvöldarnar, tá ið hann sum barn var farin saman við móður síni inn til ein av grannunum, og móðir hansara hevði fingið molakaffi á komfyrshorninum og hann rómastamp. Tað smakkaði altíð nógv betur úti hjá grannunum enn heima hjá teimum sjálvum. Og so var tað so hugnaligt at sita og lýða á, meðan tey gomlu søgdu frá søgum.

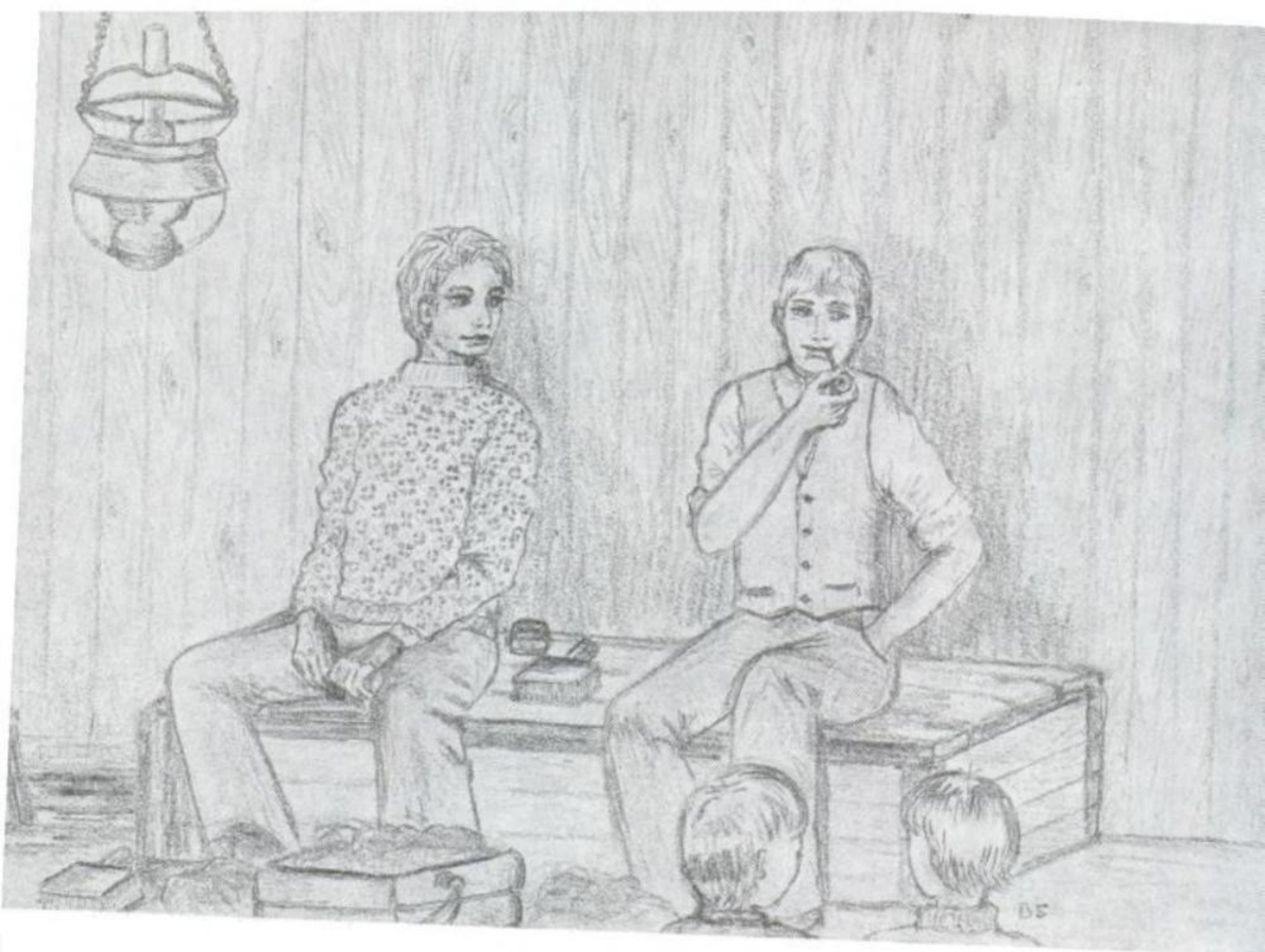
Sjálvt um Bartal nú var vaksinn maður, so

kundi hann tó ekki gloyma hesar hugnaligu lötur, sum ekki vóru meira. Jú, so sanniliga hevði móðir hansara havt rætt, tá ið hon so mangan hevði fyri munni, at grannafriður ongantíð varð nóg høgt mettur.

Hvat gagnaði tað honum, at hann átti stór hús við øllum hentleikum, teppi á hvørjum gólvi, og í køkini var so trongligt og fullt av hentleikum, at har var ekki innkomandi longur! Skuldi hann inn í stovurnar, mátti hann fara eftir liðini fyri djúpum stólum, sofum og urtapottum og tílikum, og einki menniskja kom á gátt, — sjálvst ikki hansara egnu brøður!

Nei, ólíka hugnaligari var barnaheim hansara, sjálvst um tað ikki vóru teppi á gólvinum. Tá ið tú trein innar, hoyrdist glintan av tí heimasmiðaðu klinkuni, hurðin ríkti á leikindunum, og so var eitt rumbul í tí myrku forstovuni fyri at finna pláss at seta tuflurnar; har var ofta so trongligt, at neyvan var pláss at turka tær eitt sindur eftir posanum, ið var breiddur út yvir gáttina.

Í køkini øðrumegin komfýrin var torvkassin og

hinumegin bríkin; undir henni plagdi hundurin at liggja. Fram við vegginum var tann langi bonkurin, og uppi á vegginum var slagborðið; úti við hin vegginn stóð rokkabonkurin, har karðarnir vanliga lógu. Inni í stovuni stóðu fýra stólar og eitt borð, sum faðir hansara sjálvur hevði smíðað. Annað var einki, nei, har var sanniliga ikki neyðugt at ganga eftir lið fyri djúpum stólum

ella øðrum nútímans hentleikum. Men tað var mangan so trongligt, at børnini máttu sita á gólvinum, tí tey vaksnu sótu á øllum sessunum.

Tess fleiri komu inn, tess hægri var ein mettur í heimbygd síni. Bartal suffaði, ája, mangt var at minnast á frá barnaárum sínum.

Bartal mátti viðganga, at ólíka hugnaligari dugdu tey gomlu at gera sær tað — uttan nakrar hentleikar og mangan í trongum korum.

Her sat hann í prýðiligum húsum og saknaði einki, tí tey høvdu stutt sagt alt, ið tey kundu hugsað sær, og tó sat hann her og longdist aftur til sítt fátæka, trongliga barnaheim. Hví gjørði hann tað! Nú hevði hann pening og kundi keypa sær alt tað, ið honum lysti. — Nei, ikki alt: grannafriðin kundi hann ikki keypa fyri pening! Um so var, hevði hann fegin latið hvørt oyra, hann átti. Men ikki bar til.

Móðir hansara hevði rætt, tað sá hann nú, tí grannafriðin kundi hann ikki keypa. Okkurt mátti gerast, tí hann var greiður um, at brøður hansara vóru staddir í sama báti sum hann sjálv-

ur. Tí tá ið teir vóru staddir burtur frá húsum, tosaðu teir altíð saman; men so skjótt teir vóru uppi í Gerðum, so bar ikki til meira.

Bartal var greiður um eitt, og tað var, at Hanus hevði ikki dripið hønur sínar, av tí at Herdis vildi ikki longur hava hønur, tí Bina hevði sjálv hoyrt rópini frá Herdis, tá ið hon sá allar hønurnar liggja deyðar niðri í høsnaðarðinum. Nei, Hanus hevði gjørt tað fyrsta stigið uttan at spyrja konu sína til ráðs. Hann hevði offrað allar hønurnar fyri at fáa frið húsanna millum. Hanus var óivað komin til tað úrslit, at einki kundi javnmetast við grannafriðin.

Seint eitt kvøldið fór Bartal av sínum eintingum frá húsum og kastaði hundin fyri bakka. Tá ið Bina skuldi fara til songar, og hundurin ongastaðni var at síggja, spurdi hon Bartal, hvar hundurin mundi vera. »Hann hvílir við havsins botn,» segði Bartal. »Bartal, hevur tú kastað hann fyri bakka uttan at siga mær frá. O, mín neyðars hundur, tú vart mær so trúgvur! Nú

verði eg aftur einsamöll, tá ið tú fert til skips.«
Soleiðis kærði hon seg fyri Bartali.

Tá ið heystið var komið, kappaði Tummas høvðið av heimaseyði sínum og lovaði sær sjálvum, at hereftir skuldi hann ikki hava leysgangandi seyð millum húsa. Tók hann seyð heim, skuldi hann vera inni ella í stikið.

Tvey ár vóru liðin síðani hin dagin, tá ið Hanus drap hønurnar, og vinarlagið var munandi batnað uppi í Gerðum. Brøðurnir kómu nú inn hvør til annan. Men av tí at konur teirra í fleiri ár høvdu verið sum reyðar kýr og ikki tolt at síggja hvørja aðra, vóru tær enn ikki komnar á gátt hvør hjá aðrari.

Men so aftur um várið hevði Herdis átt eina dóttur, og aftaná hevði hon fingið barsilsfepur, so tað stóð um lív. Hon hevði ligið við ongum skili. Men av tí at Hanus var til skips, hevði Bartal sjálvsagt hjálpt henni við ymiskum uttan-
dura; men at ansa barsilskonu bar ikki til hjá

Bartali, og tí hevði Bina átikið sær hetta. Og tá ið Herdis umsíðir fekk skil sítt aftur, varð hon ógvuliga glað, tí á songarstokkinum sat eisini Trina nú og helt í hondina á henni.

Eftir henda dag var hugnaligari uppi í Gerðum. Bina talaði ikki meira um at selja hús síni og rýma úr Gerðum. Og nú høvdu tær nógvar hugnaligar løtur saman.

— — —

Tá ið dóttir Herdis var seks mánaðir gomul, mátti Herdis á sjúkrahús, og ímeðan skuldi Bina hava gentuna.

Hetta var ein lukkilig tíð hjá Binu, tí nú var ikki so tómligt, og nú var hon ongantíð einsamøll.

Tá ið Herdis hevði verið á sjúkrahúsinum í samfullar tveir mánaðir og var afturkomin, fór Bina inn til Herdis við dóttur hennara. Herdis takkaði henni so mangar ferðir fyri, at hon hevði ansað henni so væl alla hesa tíðina. Men Bina segði smílandi: »Herdis, tað eri eg, sum eigi at siga tær takk, tí mær hevur tað verið ein stutt-

leiki at hava hetta lítla.« — Bina segði síðani Herdisi frá, at nú væntaði hon sær eitt barn sjálv, og so fór hon ikki meir at verða einsamøll ella misunna øðrum børn.

Tað vóru glómur í Herdisi, tá ið hon hoyrði hesi góðu tíðindini, og hon samgleddist við Binu.

Tá ið tíðin var liðin, fœddi Bina ein son. Um hon nú av og á longdist eftir Bartali, tók hon bert son sín og fór inn á gólvið hjá grannkonunum, so fall tíðin ikki so long, til Bartal kom aftur av skipi. Hetta var ólíka betri enn at liva í ósemju og grannaklandri.

Áður eru komnar:

Jørgen M. Olsen: PISUVARÐIN 1976

Jørgen M. Olsen: KRYPILIN 1976

DAGPRENT